

Nr 3.

Ankom till Riksdagens kansli den 31 januari 1913 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om åvägabringande av utredning och förslag i syfte att förhindra in-tecknings meddelande till säkerhet för falskt skuldebrev.

Närvarande: Herrar Widén, Lindhagen, af Ekenstam, Söderbergh, Trana, Stjärner, Alexanderson, greve Lagerbjelke, von Baumgarten, greve Spens, Pettersson i Södertälje, Pettersson i Bjälbo, Jansson i Edsbäcken, Lindqvist i Stockholm, Olsson i See och Holmdahl.

Uti en inom Första kammaren väckt till lagutskottet hänvisad motion, nr 6, har herr *Danström* hemställt, att Riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t taga under bedömande, huruvida genom ändring i eller tillägg till kungl. förordningen angående in-teckning i fast egendom den 16 Juni 1875 må kunna förhindras, att in-teckning meddelas till säkerhet för falskt skuldebrev, samt framlägga det förslag i frågan, vartill en utredning kunde förända.

Till stöd för sin hemställan har motionären anført följande:

»Det har en och annan gång inträffat, att in-teckning i fast egendom av härads- eller rådstuvurätt meddelats på grund av skuldebrev, som sedan befunnits förfalskat, i det underskrifterna blivit av obehörig person i be-drägligt syfte tecknade. Om långivare i god tro och i förlitande på den av offentlig myndighet utfärdade in-teckningsfastställelsen mot sådan pant utlämnat lån, har han gått förlustig det utlånade beloppet. Senast har ett sådant fall ägt rum förlidet år, varigenom från donationsfond utlånade medel förlorats och nu måste ersättas av den kommun, som åtagit sig donationens förvaltning.

Uppenbarligen måste det betraktas som en abnormitet, att förfalskad lånehandling kan vinna ett slags sanktion av domstolsmyndighet genom in-tecknings fastställande i fastighet, utan att fastighetens ägare lämnat sitt medgivande eller ens härom ägt vetskap. Men i kungl. förordningen

angående inteckning i fast egendom eller annorstädes i lag finnes ingen bestämmelse, som kan förhindra intecknings meddelande på grund av dylikt skuldebrev. Endast för så vitt inom rätten tvivel uppstått om giltigheten av den handling, på grund varav inteckning sökts, skall fastighetens ägare särskilt höras.

Och icke nog med att långivare genom en sådan till synes god, men i själva verket värdelös inteckning kan berövas till lån utlämnade medel, utan den fastighet, vari densamma meddelats, kan icke alldeles frigöras därifrån, även om det till grund för inteckningen lagda skuldebrevet befunnits förfalskat och inteckningen därför förklarats vara utan verkan. Enligt ett prejudikat, Kungl. Maj:ts dom den 16 oktober 1906, kan innehavare av sådan handling icke lagligen förpliktigas att vare sig själv låta döda inteckningen eller till dödande utlämna skuldebrevet, om ock anteckning i rättens inteckningsprotokoll och inteckningsbok skett om förhållandet. Det synes således icke ens uteslutet, att dylik inteckning kan förnyas och komma att allt fortfarande gravera fastigheten.

Att falska skuldebrev kunna förses med statens inteckningsstämpel, vilken förlämnar dem en vederhäftighet, som de eljest icke skulle ägt, måste verka störande på rättssäkerheten och fastighetskrediten. Redan de enstaka fall, som inträffat, borde mana långivare att mera allmänt vidtaga undersökningar om vederbörligen intecknade lånehandlingars äkthet, och vilka olägenheter detta måste föra med sig, inses lätt. Vida naturligare och för allmänheten förmånligare är att genom lagstiftningsåtgärd förekomma, att för sådana skuldebrev inteckning beviljas.

Man kan naturligtvis i vår tid med dess starkt utvecklade inteckningsväsen icke gå så långt för vinnande av erforderlig trygghet, att den, som önskar få inteckning i sin fastighet meddelad, skall själv inför rätten sig infinna med sina vittnen. Men lagen borde genom en bestämmelse, som icke medförde nämnvärda praktiska svårigheter, kunna förhindra ett upprepande av, att förfalskningar kunna försiggå så att säga under inteckningsförordningens hägn.

Vad som i lagstiftningsväg lämpligen må kunna åtgöras för att förhindra sådana rättsvidriga fall, varigenom även den försiktigaste kan föras bak ljuset, tilltror jag mig icke kunna närmare föreslå; men mig synes, som om gällande utsökningslags kap. 2 § 24 anvisar en praktisk utväg, nämligen att för säkerställande av ett fordringsbevis mot förnekande av hand och förskrivning erfordras, att undertecknaren förut vid domstol eller inför överexekutor erkänt fordringshandlingen eller ock, enligt å

handlingen tecknat behörigt bevis, i tillkallat vittnes närvaro inför kronofogde, länsman, stadsfogde eller notarius publicus erkänt handlingen.»

Uppenbarligen är det af största betydelse, att, där en rättighets uppkomst eller fortbestånd knutits till ett inskrivningsförfarande hos offentlig myndighet, det vitsord, som myndighetens protokoll och böcker till följd därav lämna över rättighetens formella tillvaro, bereder största möjliga trygghet, att den jämväl i verkligheten består. I alldeles särskild grad gäller detta om rättigheter, vilka såsom fallet är med panträtt på grund av inteckning, utgöra förmögenhetsvärden, som äro föremål för livlig omsättning. Det är sålunda av vikt, att granskningen av de handlingar, varpå inteckningsansökningen grundas, blir i möjligaste måtto tillförlitlig.

*Utskottets
yttrande.*

I inteckningsförordningen är föreskrivet, att fastighetsägaren skall å fordringsbrevet hava tecknat medgivande till inteckning och att detta medgivande blivit av vittnen bestyrkt. Saknas å handling, på grund varav inteckning sökes, dylikt bevittnat medgivande, skall ansökningen genast avslås. Därjämte är stadgat, att, om tvivel uppstår om handlingens giltighet, fastighetsägaren skall höras över ansökningen.

I förevarande motion gör motionären gällande, att enligt vad erfarenheten visat, dessa bestämmelser icke äro tillfyllest till förekommande av misstag vid beviljandet av inteckning för fordran.

Utskottet kan emellertid icke finna, att något egentligt behov yppat sig i förevarande hänseende. Visserligen har det, såsom motionären framhållit, någon gång, ehuru säkerligen mycket sällan, inträffat, att sådan inteckning beviljats, oaktat sedermera befunnits, att den handling, varpå fordringen grundats, varit i något hänseende förfalskad. Det ligger emellertid i sakens natur, att ingen lagstiftningsåtgärd är ägnad att förebygga alla möjligheter till missförhållanden i sådan riktning. Huru betryggande former än föreskrevs i fråga om granskning av de handlingar, som i inteckningsärendet åberopades, skulle dock därigenom icke kunna förhindras, att genom förfalskning av offentlig handling, fullmakt o. s. v. eller genom annat brottsligt förfarande myndigheten kunde föras bakom ljuset.

Härmed vill utskottet naturligen icke hava bestritt, att former kunna föreskrivas, vilka i någon mån bereda ökad trygghet mot förfalskning av skuldebrev, som ingivas för vinnande av inteckning. Men de medel, som härutinnan stå till buds, synas otvivelaktigt vara behäftade med olägen-

heter, som vida överväga den avsedda fördelen. Motionären erkänner själv, att fordran på fastighetsägarens ovillkorliga inställelse inför in-teckningsdomstolen skulle vara alltför betungande. Däremot hänvisar han till det i 2 kap. 24 § utsökningslagen förekommande stadgande. Motionären synes alltså hava tänkt sig, att såsom villkor för beviljande av in-teckning ytterligare borde föreskrivas, att den, som å fordringshandlingen tecknat medgivande till in-teckning, skulle, där han ej personligen hördes över in-teckningsansökningen, förut inför domstol eller någon av de i nämnda lagrum omförmälda tjänstemän, kronofogde, länsman, stadsfogde eller notarius publicus, hava erkänt sin namnunderskrift.

Det synes därför utskottet icke vara lämpligt att — utöver det skydd, som lagstiftningen på detta område redan nu lämnat och det som beredes genom gällande strafflags bestämmelser rörande förfalskningsbrott — införa en sådan anordning, varigenom till förekommande av de sällsynta fall, som i motionen beröras, in-teckningsförfarandet skulle belastas med så betungande former, som ett notariellt bestyrkande av handlingen eller fastighetsägarens hörande i varje fall skulle innebära. Säkerligen skulle allmänheten härigenom tillskyndas vida större olägenhet än den, som den ytterst ringa fara för lånehandlingarnes äkthet, som för närvarande må förefinnas, utgör, så mycket mer som ett notarialförfarande i egentlig mening icke heller eljest vunnit användning i vårt land.

Utskottet vill även framhålla, att det av motionären angivna rättsfallet icke, såsom han förmenat, giver vid handen, att den in-teckning, som genom laga kraft ägande dom förklarats vara såsom grundad på falskt skuldebrev ogiltig, alltfört i in-teckningsbok och gravationsbevis måste kvarstå såsom formellt giltig. Fastighetsägaren är i dylikt fall, såsom i överrätternas domar tydligt utsagts, berättigad att till in-teckningsprotokollet göra anmälan om domen, varefter av in-teckningsprotokollet och in-teckningsboken framgår, att den på grund av skuldebrevet meddelade in-teckningen är utan verkan.

På grund av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att herr Danströms ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 31 januari 1913.

På lagutskottets vägnar:

JOHAN WIDEN.